

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 2 juni 2016*

”Begäran om förhandsavgörande — Socialpolitik — Likabehandlingsprincipen och principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder — Direktiv 2000/78/EG — Likabehandling i arbetslivet — Artiklarna 2, 3 och 6 — Särbehandling på grund av ålder — Nationell lagstiftning som under vissa förutsättningar föreskriver en högre beskattning av pensionsinkomster än av löneinkomster — Tillämpningsområdet för direktiv 2000/78 — Europeiska unionens befogenhet inom området för direkt beskattning”

I mål C-122/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Korkein hallinto-oikeus (Högsta förvaltningsdomstolen, Finland) genom beslut av den 6 mars 2015, som inkom till domstolen den 10 mars 2015, i ett förfarande som inletts av

C

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta samt domarna A. Arabadjiev (referent), J.-C. Bonichot, C.G. Fernlund och S. Rodin,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 december 2015,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- C, genom K. Suominen samt genom A. Kukkonen, asianajaja,
- Finlands regering, genom S. Hartikainen, i egenskap av ombud,
- Irland, genom J. Quaney och A. Joyce, båda i egenskap av ombud,
- Portugals regering, genom L. Inez Fernandes, C. Freire och M. Conceição Queirós, samtliga i egenskap av ombud,
- Sveriges regering, genom A. Falk, U. Persson, N. Otte Widgren, C. Meyer-Seitz, E. Karlsson och L. Swedenborg, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: finska.

— Europeiska kommissionen, genom D. Martin och I. Koskinen, båda i egenskap av ombud,
och efter att den 28 januari 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av principen om förbud mot diskriminering på grund av ålder enligt artiklarna 2.1, 2.2 a, 3.1 c och 6.1 i rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet (EGT L 303, 2000, s. 16, och rättelse i EGT L 2, 2001, s. 42), samt av artikel 21.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett mål som anhängiggjorts av C för att överklaga den finska skatteförvaltningens beslut att han ska betala en tilläggsskatt på sex procent på den del av inkomsten från ålderspension som efter pensionsinkomstavdraget överstiger 45 000 euro per år.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Enligt skäl 13 i direktiv 2000/78 ”gäller [detta] inte system för social trygghet och socialt skydd vilkas förmåner inte jämföras med lön i den betydelse denna term ges vid tillämpningen av artikel [157 FEUF]”.
- 4 Enligt artikel 1 i direktivet är ”[s]yftet med detta direktiv ... att fastställa en allmän ram för bekämpning av diskriminering i arbetslivet på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning, för att principen om likabehandling skall kunna genomföras i medlemsstaterna”.
- 5 I artikel 2 i nämnda direktiv föreskrivs följande:
  - ”1. I detta direktiv avses med principen om likabehandling att det inte får förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på någon av de grunder som anges i artikel 1.
  2. Enligt punkt 1 skall
    - a) direkt diskriminering anses förekomma när en person på någon av de grunder som anges i artikel 1 behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation,
    - b) indirekt diskriminering anses förekomma när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar personer med en viss religion eller övertygelse, ett visst funktionshinder, en viss ålder, eller en viss sexuell läggning jämfört med andra personer, om inte
      - i) bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet objektivt motiveras av ett berättigat mål och om medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga, ...

...”

6 I artikel 3 i direktivet, med rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs följande:

”1. Inom ramen för [Europeiska unionens] befogenheter skall detta direktiv tillämpas på alla personer, såväl inom den offentliga som den privata sektorn, inklusive offentliga organ, i fråga om följande:

...

c) Anställnings- och arbetsvillkor, inklusive avskedande och löner

...

3. Detta direktiv skall inte tillämpas på utbetalningar från offentliga system eller liknande, däribland offentliga system för social trygghet eller socialt skydd.

...”

7 Artikel 6 i samma direktiv har följande lydelse:

”1. Utan hinder av artikel 2.2 får medlemsstaterna föreskriva att särbehandling på grund av ålder inte skall utgöra diskriminering om särbehandlingen på ett objektivet och rimligt sätt inom ramen för nationell rätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör särskilt sysselsättningspolitik, arbetsmarknad och yrkesutbildning, och sätten för att genomföra detta syfte är lämpliga och nödvändiga.

I sådan särbehandling kan i synnerhet följande inbegripas

a) Införande av särskilda villkor för tillträde till anställning och till yrkesutbildning, anställnings- och arbetsvillkor, inbegripet villkor för avskedande och löner, för ungdomar och äldre arbetstagare samt underhållsskyldiga personer i syfte att främja deras anställbarhet eller att skydda dem.

b) Fastställande av minimivillkor avseende ålder, yrkeserfarenhet eller anställningstid för tillträde till anställningen eller för vissa förmåner förknippade med anställningen.

...

2. Utan hinder av artikel 2.2 får medlemsstaterna föreskriva att följande inte utgör diskriminering på grund av ålder: fastställande av åldersgräns för att, när det gäller företags- och yrkesbaserade system för social trygghet, komma ifråga för pensions- eller invaliditetsförmåner, inbegripet fastställande av olika åldersgränser för arbetstagare eller grupper eller kategorier av arbetstagare och för tillämpningen inom ramen för dessa system av ålderskriterier för försäkringstekniska beräkningar, under förutsättning att detta inte leder till diskriminering på grund av kön.”

Finländsk rätt

8 Av 124 § 1 och 4 mom. i tuloverolaki (1992/1535) (inkomstskattelagen (1992/1535)) i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet framgår följande:

”Fysiska personer ... ska betala inkomstskatt till staten för sin beskattningsbara förvärvsinkomst enligt den progressiva inkomstskatteskalen och för sin beskattningsbara kapitalinkomst enligt inkomstskatteprocenten. Fysiska personer ska för sin pensionsinkomst till staten dessutom betala tilläggsskatt för pensionsinkomst enligt 4 mom. Övriga skattskyldiga ska betala inkomstskatt för sin beskattningsbara inkomst enligt inkomstskatteprocenten.

...

Fysiska personer ska betala 6 procent i tilläggsskatt för pensionsinkomst till den del pensionsinkomsten efter pensionsinkomstavdraget överskrider 45 000 euro. På tilläggsskatten för pensionsinkomst tillämpas bestämmelserna i denna lag eller någon annan lag om den inkomstskatt på förvärvsinkomst som ska betalas till staten.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 9 C är en finsk medborgare som är född 1948 och bosatt i Finland. Skatteförvaltningen fastställde en källskattesats som skulle tillämpas vid inbetalning av C:s preliminära inkomstskatt för beskattningsåret 2013. I samband med detta fastställde förvaltningen, med stöd av 124 § 1 och 4 mom. i inkomstskattelagen (1992/1535), en tilläggsskatt på sex procent på den del av C:s pensionsinkomst som efter pensionsinkomstavdraget översteg 45 000 euro.
- 10 Såsom framgår av begäran om förhandsavgörande uppbar C under beskattningsåret 2013 en pensionsinkomst på totalt 461 900,88 euro. På detta belopp gjordes avdrag för preliminär inkomstskatt med 251 351,10 euro. C uppbar, utöver sin ålderspension, en löneinkomst för ett arbete som utförts i Finland.
- 11 Skatteförvaltningen avlog genom beslut av den 11 mars 2013 C:s klagomål angående den källskattesats som tillämpats för inbetalningen av C:s preliminära inkomstskatt för beskattningsåret 2013.
- 12 C överklagade detta beslut till Helsingin hallinto-oikeus (Helsingfors förvaltningsdomstol) och gjorde gällande att de bestämmelser om tilläggsskatt på pensionsinkomster som föreskrivs i 124 § 1 och 4 mom. i inkomstskattelagen (1992/1535) inte kunde tillämpas för att fastställa den källskattesats som skulle tillämpas på C:s pensionsinkomster.
- 13 Helsingin hallinto-oikeus (Helsingfors förvaltningsdomstol) konstaterade först att de mål som eftersträvades med de nämnda bestämmelserna, som enligt vad som framgick av förarbetena till bestämmelserna var att höja beskattningen för skattskyldiga som hade betydande pensionsinkomster, var av allmänintresse, allmänt erkända och i enlighet med de allmänna målen för beskattningen och avlog därefter talan. Förvaltningsdomstolen ansåg även att unionsrätten, och därmed stadgan, inte var tillämplig på det nationella målet, eftersom målet avsåg direkt beskattning som omfattas av medlemsstaternas befogenhet.
- 14 C ansökte om prövningstillstånd vid Korkein hallinto-oikeus (Högsta förvaltningsdomstolen, Finland) avseende det avgörande som meddelats av Helsingin hallinto-oikeus (Helsingfors förvaltningsdomstol). Enligt den hänskjutande domstolen rör de skattebestämmelser som är aktuella i det nationella målet inte anställnings- och arbetsvillkor i den mening som avses i artikel 3.1 c i direktiv 2000/78 och kan mer allmänt sett inte betraktas som en åtgärd som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde. Bestämmelserna innehåller i synnerhet inte något kriterium för att fastställa lönen. Tvärtemot vad som var fallet i målet Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), där domstolen meddelade dom den 26 februari 2013, rör dessa bestämmelser således inte den materiella unionsrätten.
- 15 Såsom framgår av begäran om förhandsavgörande är syftet med den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet att uppbära skatteintäkter från de ålderspensionärer som har förmåga att bidra, att minska skillnaderna i beskattning mellan pensionsinkomster och arbetsinkomster och att stärka incitamenten för äldre att förbli aktiva på arbetsmarknaden.
- 16 Den hänskjutande domstolen är tveksam till om denna lagstiftning omfattas av tillämpningsområdet för unionsrätten, särskilt tillämpningsområdet för direktiv 2000/78, såsom det definieras i artikel 3 i direktivet och, i förekommande fall, om denna lagstiftning medför en direkt eller indirekt diskriminering på grund av ålder i den mening som avses i artikel 2 i detta direktiv.

17 Mot denna bakgrund beslutade Korkein hallinto-oikeus (Högsta förvaltningsdomstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska artikel 3.1 c i direktiv 2000/78 tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning, som 124 § 1 och 4 mom. i inkomstskattelagen (1992/1535), som rör tilläggsskatt på inkomster från ålderspension, omfattas av tillämpningsområdet för unionsrätten, med följderna att förbudet mot diskriminering på grund av ålder i artikel 21.1 i stadgan är tillämpligt i detta fall?

Den andra och den tredje frågan ställs enbart för det fall att domstolen besvarar den första frågan så, att nämnda fall omfattas av unionsrättens tillämpningsområde.

2) Om den första frågan besvaras jakande: Ska artikel 2.1 och 2.2 a eller b i direktiv 2000/78 och artikel 21.1 i stadgan tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning som 124 § 1 och 4 mom. inkomstskattelagen (1992/1535), som rör tilläggsskatt på inkomster från ålderspension och enligt vilken det i vissa fall utkrävs en inkomstskatt på en fysisk persons pensionsinkomster, vilka åtminstone indirekt är kopplade till personens ålder, som är högre än för arbetsinkomster av motsvarande storlek?

3) För det fall att de ovan nämnda bestämmelserna i direktiv 2000/78 och i stadgan utgör hinder för en nationell lagstiftning som den om tilläggsskatt för inkomster från ålderspension, ska artikel 6.1 i direktivet i så fall tolkas så, att en nationell lagstiftning, som denna tilläggsskatt, på ett objektivet och rimligt sätt kan anses motiverad av lagstiftningens syfte, i den mening som avses i den bestämmelsen, särskilt av ett berättigat syfte som rör sysselsättningspolitik, arbetsmarknad och yrkesutbildning, med tanke på att målet för lagstiftningen enligt förarbetena till inkomstskattelagen (1992/1535) är att uppbära den aktuella tilläggsskatten från ålderspensionärer med hög skatteförmåga, att minska skillnaderna i beskattning mellan pensionsinkomster och arbetsinkomster och att stärka incitamenten för äldre att förbli aktiva på arbetsmarknaden?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

18 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 3.1 c i direktiv 2000/78 ska tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning – som den som är aktuell i det nationella målet – angående en tilläggsskatt på inkomster från ålderspension omfattas av det materiella tillämpningsområdet för detta direktiv och huruvida principen om förbud mot åldersdiskriminering i artikel 21.1 i stadgan därmed är tillämplig på det nationella målet.

19 Det kan först och främst påpekas att det, enligt EU-domstolens fasta praxis, framgår såväl av rubriken och ingressen som av innehållet i och syftet med direktiv 2000/78 att ändamålet med direktivet är att inrätta en allmän ram för att säkerställa att varje person behandlas lika ”i arbetslivet”, genom att vederbörande ges ett effektivt skydd mot diskriminering på någon av de grunder som anges i artikel 1 i direktivet, däribland ålder (dom av den 26 september 2013, Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

20 Tillämpningsområdet för direktiv 2000/78 ska – mot bakgrund av artikel 3.1 c och 3.3 jämförd med skäl 13 i direktivet – förstås så, att det inte omfattar sociala skydds- och trygghetssystem, eftersom förmåner från sådana system inte kan jämföras med lön i den betydelse denna term ges vid tillämpningen av artikel 157.2 FEUF (dom av den 21 januari 2015, Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 20 och där angiven rättspraxis).

- 21 Begreppet "lön", i den mening som avses i artikel 3.1 c i direktiv 2000/78, ska förvisso ges en vid tolkning. Domstolen har ansett att detta begrepp bland annat omfattar samtliga förmåner i form av kontanter eller naturaförmåner, aktuella eller framtida, som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får av arbetsgivaren på grund av anställningen, vare sig det sker enligt anställningsavtal, enligt lag eller frivilligt (dom av den 12 december 2013, Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, punkt 28 och där angiven rättspraxis). Den omständigheten att vissa förmåner utbetalas efter det att anställningsförhållandet har upphört innebär inte att det är uteslutet att de kan utgöra lön enligt ovannämnda bestämmelser (dom av den 9 december 2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 22 Domstolen har även klargjort att till de förmåner som ska anses utgöra lön hör just förmåner som betalas av arbetsgivaren på grund av ett anställningsförhållande och som syftar till att tillförsäkra arbetstagarna en inkomst, även om de i vissa fall inte utövar verksamhet enligt anställningsavtalet. Det är inte möjligt att ifrågasätta kvalificeringen av sådana förmåner som lön enbart av det skälet att de grundas på socialpolitiska överväganden (dom av den 9 december 2004, Hlozek, C-19/02, EU:C:2004:779, punkt 39 och där angiven rättspraxis).
- 23 Domstolen har således fastställt att förmåner som beviljas enligt ett pensionssystem som i huvudsak hänger samman med den anställning som den berörda personen har innehaft anknyter till den lön som denna person har fått och omfattas av artikel 157.2 FEUF (dom av den 7 januari 2004, K. B., C-117/01, EU:C:2004:7, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 24 Detta innebär emellertid inte nödvändigtvis att nationella bestämmelser om skattesatsen på inkomster från ålderspension ska anses omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2000/78.
- 25 Det ska först påpekas att det nationella målet inte rör de regler eller villkor som är tillämpliga vid beräkningen av storleken på förmåner som utbetalas till en arbetstagare på grund av det anställningsförhållande som arbetstagaren hade med den tidigare arbetsgivaren (dom av den 1 april 2008, Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179, punkt 46), utan den skattesats som ska tillämpas på inkomster från ålderspension. En sådan beskattning ligger emellertid utanför anställningsförhållandet och rör därmed inte fastställandet inom anställningsförhållandet, som är det enda som avses i direktiv 2000/78, av arbetstagarens "lön", i den mening som avses i direktivet och i artikel 157.2 FEUF.
- 26 En tilläggsskatt på inkomster från ålderspension, som den som är aktuell i det nationella målet, har inte något samband med anställningsavtalet, utan följer direkt och uteslutande av en nationell skattelagstiftning som är tillämplig på varje fysisk person vars inkomster från ålderspension efter pensionsinkomstavdraget överstiger 45 000 euro, såsom framgår av lydelsen av 124 § 1 och 4 mom. i inkomstskattelagen (1992/1535).
- 27 En nationell lagstiftning – som den som är aktuell i det nationella målet – angående en tilläggsskatt på inkomster från ålderspension omfattas följaktligen inte av tillämpningsområdet för direktiv 2000/78.
- 28 Vad sedan gäller de bestämmelser i stadgan som den hänskjutande domstolen vill få tolkade, riktar sig bestämmelserna i stadgan enligt dess artikel 51.1 till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten.
- 29 Det har emellertid klarlagts att inkomstskattelagen inte genomför någon bestämmelse i unionsrätten och att inget direktiv som rör beskattning är tillämpligt i det nationella målet. Av punkt 27 i denna dom framgår dessutom att det nationella målet inte heller omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2000/78. De bestämmelser i stadgan som den hänskjutande domstolen genom sin begäran om förhandsavgörande vill få tolkade kan således inte med framgång åberopas i detta mål.

- 30 Mot bakgrund av ovanstående ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 3.1 c i direktiv 2000/78 ska tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning – som den som är aktuell i det nationella målet – angående en tilläggsskatt på inkomster från ålderspension inte omfattas av det materiella tillämpningsområdet för detta direktiv och därmed inte heller av artikel 21.1 i stadgan.

Den andra och den tredje frågan

- 31 Mot bakgrund av svaret på den första frågan saknas det anledning att besvara den andra och den tredje frågan.

Rättegångskostnader

- 32 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (första avdelningen) följande dom:

Artikel 3.1 c i rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet ska tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning – som den som är aktuell i det nationella målet – angående en tilläggsskatt på inkomster från ålderspension inte omfattas av det materiella tillämpningsområdet för detta direktiv och därmed inte heller av artikel 21.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Underskrifter